18.2.2022

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp)

Eduskunnan lakivaliokunta on esittänyt liikenne- ja viestintäministeriölle kysymyksiä otsikon hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyyn 15.2.2022 liittyen. Ministeriön nimeämänä asiantuntijana vastaan kysymyksiin seuraavaa:

Lakivaliokunta kysyy, tulisiko otsikon hallituksen esitys hylätä ja palauttaa uuteen valmisteluun vai millä elementeillä tämän esityksen hyväksyminen nyt eduskunnassa on mahdollista.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu, että hallituksen esitystä ei tule hylätä, koska esitys täyttää hallituksen esitykseltä edellytettävät vaatimukset. Esityksen seuraamussääntely on rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukainen eikä se ole oikeusministeriön 15.2.2022 kuulemisessa esittämän näkemyksen mukaan ongelmallinen perusoikeuksien kannalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että myös oikeusministeriö pitää mahdollisena esityksen käsittelyn jatkamista ja sen sisällöstä päättämistä. Oikeusministeriön mukaan tämä on mahdollista, jos samalla lausutaan esimerkiksi, että uuden vaarallisten aineiden kuljettamista koskevan lain seuraamuksia koskeva sääntely on sillä tavoin ongelmallinen, että liikenne- ja viestintäministeriön on syytä viipymättä ryhtyä valmistelemaan tämän sääntelyn tarkistamista ja sitä koskevan esityksen antamista.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan on mahdollista käynnistää lainsäädäntöhanke, jossa myös vaarallisten aineiden kuljettamista koskeva seuraamussääntely uudistetaan kokonaisuudessaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa lakivaliokunnalle, että eduskunnan talousvaliokunnassa on parhaillaan käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 208/2021 vp).

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan säädettäväksi uusi laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Hallituksen esityksessä todetaan, että markkinavalvontaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpano edellyttää, että

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kansallisessa lainsäädännössä säädetään muun muassa talouden toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Ehdotettu laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sisältäisi asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät säännökset hallinnollisista sanktioista.

Hallituksen esityksen mukaan markkinavalvonta-asetuksen ja markkinavalvontalain soveltamisalaan kuuluu tämän lisäksi useita muita tuoteryhmiä, joita koskevissa sektorilaeissa säädetään muun muassa näiden säännösten rikkomisesta seuraavista seuraamuksista. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoimilla sektorilaeilla säädeltäviä tuotteita ovat muun muassa hissit, mittauslaitteet, sähkö- ja painelaitteet, kaasulaitteet sekä pyrotekniset laitteet. Kyseisissä laeissa olevien säännösten rikkominen voi hallituksen esityksen mukaan aiheuttaa välitöntä vaaraa henkilön hengelle ja terveydelle, ja näissä laeissa seuraamukseksi valitun rikosoikeudellinen seuraamuksen voidaan katsoa olevan näissä tuoteryhmissä välttämätön ja oikeasuhtainen.

Liikenne- ja viestintäministeriö näkemyksen mukaan talousvaliokunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE 208/2021 vp) on vastaavaa seuraamussääntelyä kuin nyt lakivaliokunnassa käsittelyssä olevassa esityksessä. Ministeriön mukaan voisi olla perusteltua, että molempien hallituksen esitysten seuraamussääntelyä arvioitaisiin ja tarkasteltaisiin samoista oikeudellisista lähtökohdista käsin.

Lakivaliokunta on esittänyt myös yksittäisiä kysymyksiä hallituksen esityksen 1. lakiesityksestä.

- Lakivaliokunta on pyytänyt sekä liikenne- ja viestintäministeriötä että oikeusministeriötä lausumaan liikenne- ja viestintäministeriön vastineessa (26.1.2022) 158 §:n 2 momenttiin tehdystä muutosehdotuksesta.

  Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää vielä uudelleen lakivaliokunnan huomiota 1. lakiehdotuksen 158 §:ään. Ministeriö on vastineessaan esittänyt 158 §:n 2 momentin 1 kohdan muuttamista kuulumaan seuraavasti:

  ”Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös kuljetettavan painelaitteen 1)valmistajalle tai valtuutetulle edustajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 80, 81, 82 tai 89 §:ssä säädetyn velvollisuuden,”

  Uudelleen 158 §:n 2 momentin 1 kohdan sanktioitua alaa tarkasteltaessa on havaittu, että valtuutetulle 1. lakiehdotuksen 82 §:ssä asetettu velvollisuus toimia valtuuttajan sijaan ei ole liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan riittävän täsmällinen. Tämän vuoksi liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että 82 §:n 1 momenttia täydennettäisiin. Sen lisäksi 2 momentin sanamuoto muutettaisiin samalla vastamaan direktiivin sanamuotoa. Tämän vuoksi 82 §:n 1 ja 2 momentin tulisi kuulua seuraavasti:

  ”Valmistaja voi kirjallisesti valtuuttaa itselleen edustajan. Valtuutetun edustajan on suoritettava valmistajan toimeksiannossa valtuuttamat tehtävät valmistajalle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien osalta.
  Valtuutetulle edustajalle voidaan toimeksiannossa valtuuttaa ~~ainakin~~ vähintään seuraavat tehtävät:

1) teknisten asiakirjojen säilyttäminen markkinavalvontaviranomaisen saatavilla;
2) kaikkien vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi tarvittavien tietojen ja asiakirjojen toimittaminen markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä;
3) yhteistyö markkinavalvontaviranomaisen kanssa valtuutetun edustajan toimeksiannon piiriin kuuluvien kuljetettavien painelaitteiden aiheuttamien riskien poistamiseksi."

Uusi säännösehdotus on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

- Lakivaliokunta on viitannut oikeusministeriön vastineen sivulle 6, jossa esitetään vaihtoehtoa 153 §:n selkeämmästä esittämisestä.

  Liikenne- ja viestintäministeriö on vastineessaan (26.1.2022) lausunut, että se pitää oikeusministeriön huomiota 153 §:n kirjoitusasusta perusteltuna. Liikenne- ja viestintäministeriö on lisäksi todennut, että 153 §:n muuttaminen oikeusministeriön ehdottamalla tavalla laajentaisi säännöstä huomattavasti ja tekisi siitä raskaan ja vaikeasti hallittavan. Ehdotettu säännös täyttää liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamat vaatimukset.

  Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan oikeusministeriö ei pidä 153 §:n muotoilua lähtökohtaisesti asianmukaisena, koska siitä puuttuu sääntelyltä edellytetty tekojen luonnehdinta. Tämän vuoksi vaikuttaa ainakin osin olevan mahdollista säätää siten, että pykälään lisättäisiin tarvittavat luonnehdinnat ja säännöstä muutettaisiin näiltä osin, vaikka säännöksestä tulisi tällä tavalla huomattavan laaja ja kenties raskaslukuinen. Oikeusministeriöltä saadun tiedon mukaan muutokset on mahdollista tehdä esityksen mahdollisen korjaamisen, täydentämisen tai seuraamusjärjestelmän uudelleentarkastelun yhteydessä.

- LVM:n vastineessa (s. 27-28) ja OM:n paperissa (1.2) s. 5 käsitellään kysymystä siitä, tuleeko säännöksissä viitata lain nojalla annettuihin määräyksiin. Lakivaliokunta on pyytänyt ministeriöiden asiaa koordinoituanne tämän HE:n osalta sellaiset säännösmuutosehdotukset, jotka tulisi lakiehdotuksiin tehdä.

  Liikenne- ja viestintäministeriö ja oikeusministeriö ovat koordinoineet kysymyksen ja toteavat, että liikenne- ja viestintäministeriön vastineessaan esiin nostamista säännöksissä (118, 130, 131 ja 132 §) ei tule olla viittausta lain nojalla annettuihin määräyksiin. Tämän vuoksi viittaus tulee poistaa myös 1. lakiesityksen 130 §:n 1 momentista. Lakiesityksen 130 §:n 1 momentti kuuluisi tällöin seuraavasti:

  "Valvontaviranomaisella on tämän lain ~~ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten~~ sekä Euroopan unionin asetusten noudattamisen valvomiseksi oikeus tehtäväalueellaan tehdä tarvittavia tarkastuksia, päästä valvonnan suorittamiseksi vaarallisten aineiden ja niiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja konttien valmistus-, varastointi-, myyn-ti-, asennus-, korjaus-, tarkastus-, pakkaus-, täyttö-, lähetys-, kuormaus-, lastaus-, ahtaus- ja kuljetuspaikkoihin, tilapäisen säilytyksen paikkoihin ja vaa-

rallista ainetta kuljettavaan kuljetusvälineeseen sekä saada tarvittavia näytteitä ja suorittaa korvauksetta valvonnan edellyttämiä kokeita, mittauksia ja tutkimuksia. Valvontaviranomaisella on oikeus myös tarkastaa koulutusta ja sen järjestämistä. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain 39 §:ää."

Lakivaliokunta tiedustelee myös siirtymäsäännöksestä (oikeusministeriön 1.2. päivätty paperi, s. 6) LVM on valiokunnan mukaan ilmeisesti OM:n linjoilla, eli että vastaava on sinällään hyväksytty jo aiemmassa yhteydessä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on oikeusministeriön kanssa samoilla linjoilla tarkoitetun siirtymäsäännöksen osalta.

Kimmo Kiiski
Liikenneneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi